

Rozdział II

Sprawozdawczość w zakresie budżetu państwa

1. Sprawozdanie Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji

1.1. Podmioty sporządzające sprawozdanie

Sprawozdanie Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji sporządzane jest za okresy kwartalne, w szczególności do złotych i groszy. Dane wykazywane są według stanu na koniec okresu sprawozdawczego.

WAŻNE! Koniec okresu sprawozdawczego to ostatni dzień I, II, III, IV kwartału kalendarzowego lub roku budżetowego.

Sprawozdanie jednostkowe Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji sporządzają i składają:

- dysponenti środków budżetu państwa trzeciego stopnia,
- dysponenti środków budżetu państwa drugiego stopnia,
- dysponenti państwowych funduszy celowych nieposiadających osobowości prawnej,
- dysponenti główni środków budżetu państwa.

Na podstawie sprawozdań jednostkowych sporządzane są sprawozdania łączne. Dokonują tego jednostki nadzorujące, w szczególności dysponentów środków budżetu państwa drugiego stopnia i dysponentów części budżetowych, którzy posiadają jednostki podległe na podstawie:

- sprawozdań jednostkowych jednostek im podległych,
- własnego sprawozdania jednostkowego.

Należy zaznaczyć, że w przypadku gdy minister jest dysponentem kilku części budżetowych, sprawozdania łączne sporządza się odrębnie dla poszczególnych części budżetowych.

1.2. Zasady sporządzania sprawozdania

Wzór kwartalnego sprawozdania Rb-Z o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji został określony rozporządzeniem w sprawie sprawozdań w zakresie operacji finansowych i stanowi załącznik nr 1 do tego rozporządzenia. Natomiast instrukcja określająca zasady sporządzania sprawozdania Rb-Z zawarta jest w załączniku nr 8. Sporządzając sprawozdanie Rb-Z, wprowadza się dane zgodnie z treścią formularza oraz instrukcją w tym zakresie.

WAŻNE! Jednostki sporządzają sprawozdania w takim zakresie, w jakim zgodnie z obowiązującymi przepisami mogą zaciągać określone zobowiązania lub posiadać należności lub wybrane aktywa finansowe, ujmowane w tych sprawozdaniach.

Każda jednostka sporządzająca w „główce” sprawozdania Rb-Z powinna wykazać:

- dane, które jej dotyczą jako podmiotu sporządzającego sprawozdanie (m.in. nazwę i adres jednostki sprawozdawczej, numer identyfikacyjny REGON),
- okres, za jaki jest sporządzane sprawozdanie (np. I kwartał, II kwartał),
- dane dotyczące odbiorcy sprawozdania (w prawym górnym rogu formularza),
- rodzaj sprawozdania: jednostkowe, łączne, zbiorcze.

Sprawozdanie Rb-Z składa się z sześciu części:

- A. „Zobowiązania według tytułów dłużnych”;
- B. „Poręczenia i gwarancje”;
- C. „Uzupełniające dane o niektórych zobowiązaniach jednostki samorządu terytorialnego”:
 - C1. „Kredyty i pożyczki oraz wyemitowane papiery wartościowe na realizację programów, projektów lub zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy”;
 - C2. „Zobowiązania związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego”;
 - C3. „Zobowiązania zaliczane do tytułu dłużnego – kredyty i pożyczki”;
- D. „Dane o krótkoterminowych zobowiązaniach wynikających z umów nienazwanych, związanych z finansowaniem usług, dostaw, robót budowlanych”;
- E. „Zobowiązania z tytułu odsetek jednostek posiadających osobowość prawną, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego”;
- F. „Liczba jednostek sporządzających sprawozdania”.

Należy zaznaczyć, że część C nie dotyczy państwowych jednostek.

WAŻNE! Jednostki sektora finansów publicznych składają sprawozdanie Rb-Z w całości nawet wówczas, gdy nie występują dane w danej części sprawozdania.

1.2.1. Część A. „Zobowiązania według tytułów dłużnych”

W części A sprawozdania dane wykazywane są w układzie:

- przedmiotowym – dotyczy poszczególnych tytułów,
- podmiotowym – dotyczy grup wierzycieli.

W tym zakresie dane w sprawozdaniu podaje się w wartości nominalnej. Natomiast w przypadku braku informacji co do obrotu papierów wartościowych na rynku wtórnym wykazuje się odpowiednio pierwotnego nabywcę. Należy mieć na uwadze, że w celu określenia wartości nominalnej zobowiązań według tytułów dłużnych należy stosować rozporządzenie w sprawie szczegółowego sposobu ustalania wartości zobowiązań wydane na podstawie delegacji ustawowej art. 73 ust. 5 u.f.p.

Rozporządzenie to określa szczegółowy sposób ustalania wartości zobowiązań zaliczanych do:

- 1) państwowego długu publicznego i długu Skarbu Państwa, z tytułu:
 - wyemitowanych papierów wartościowych,
 - zaciągniętych kredytów i pożyczek,
 - przyjętych depozytów,
 - zobowiązań wymagalnych;
- 2) wartości zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji.

Poszczególne zobowiązania oblicza się następująco:

1. Wartość wyemitowanych papierów wartościowych – według ich wartości nominalnej, rozumianej jako:
 - kwota świadczenia głównego z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych należna do zapłaty w dniu ich wykupu,
 - kwota świadczenia głównego z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych, z których zobowiązania finansowe są indeksowane lub kapitalizowane z uwzględnieniem przyrostu kapitału wynikającego ze sposobu indeksacji lub kapitalizacji danego papieru wartościowego, naliczona na koniec okresu sprawozdawczego.
2. Wartość zaciągniętych kredytów i pożyczek – według wartości nominalnej rozumianej jako kwota świadczenia głównego z tytułu zaciągniętego kredytu lub pożyczki, należna do zapłaty w dniu wymagalności zobowiązania.
3. Wartość przyjętych depozytów – według wartości nominalnej rozumianej jako kwota kapitału, którą dłużnik zobowiązany jest zapłacić wierzycielowi, zgodnie z warunkami określonymi w umowie, w przypadku gdyby depozyt był likwidowany; wartość nominalna depozytu jest to wartość, od której nalicza się oprocentowanie.
4. Wartość wymagalnych zobowiązań, z wyłączeniem zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji – obejmuje kwotę zobowiązań, których termin płatności minął, a nie są przedawnione ani umorzone, z wyłączeniem odsetek.

5. Wartość zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji – według wartości nominalnej niewymagalnych oraz wymagalnych zobowiązań z tych tytułów, z wyłączeniem wzajemnych tego rodzaju zobowiązań jednostek sektora finansów publicznych, z tym że:
- wartość nominalna niewymagalnych (potencjalnych) zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji oznacza oszacowaną kwotę, którą poręczyciel (gwarant) byłby zobowiązany zapłacić do końca okresu obowiązywania poręczenia (gwarancji), przy założeniu pełnego wykorzystania środków z poręczonego (gwarantowanego) kredytu, pożyczki lub emisji papierów wartościowych, gdyby dłużnik, za którego udzielono poręczenia (gwarancji), nie dokonał spłaty zobowiązania samodzielnie; w przypadku kredytów, pożyczek i emisji papierów wartościowych objętych poręczeniami (gwarancjami) uwzględnia się zarówno kwotę świadczenia głównego (wartość nominalną kredytów, pożyczek lub papierów wartościowych), jak i świadczeń ubocznych, jeżeli zostały objęte poręczeniem (gwarancją),
 - wartość nominalna wymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji oznacza kwotę świadczenia poręczyciela (gwaranta), należną do zapłaty, obejmującą również świadczenia uboczne.

Do wyliczenia wartości nominalnej niewymagalnego (potencjalnego) zobowiązania, objętego poręczeniem lub gwarancją, podlegającego oprocentowaniu według zmiennych stóp procentowych, przyjmuje się stopę procentową obowiązującą w ostatnim dniu danego okresu sprawozdawczego.

Przed przystąpieniem do sporządzania sprawozdania warto również przypomnieć sobie poszczególne pojęcia, które są odmienne jak w pozostałych sprawozdaniach.

Zobowiązanie długoterminowe – zadłużenie, którego pierwotny termin spłaty, czy też wykupu, jest dłuższy niż rok. Natomiast pierwotny termin zapadalności, tj. spłaty lub wykupu, to termin wynikający z umowy, do końca którego dane zobowiązanie dłużnik zobowiązał się spłacić, niezależnie od harmonogramu spłat. Według tego terminu klasyfikuje się zobowiązania na podstawie terminu ostatecznej spłaty względem terminu powstania zobowiązania. Jeśli zobowiązanie spłacane jest w ratach, do ustalenia zapadalności należy brać pod uwagę datę spłaty ostatniej raty. Natomiast w przypadku zmiany umowy za pierwotny termin spłaty zobowiązania uznaje się nowy termin wynikający ze zmiany umowy, liczony względem terminu powstania zobowiązania do płatności.

Przykład 3

Jednostka kupiła 9 lutego 2021 r. kilka komputerów na raty. Spłata zgodnie z umową oraz harmonogramem spłat ma następować:

- I rata – 9 lutego 2021 r.,
- II rata – 30 czerwca 2021 r.,
- III rata – 30 grudnia 2021 r.,
- IV rata – 30 marca 2022 r.

W celu ustalenia daty zapadalności bierze się pod uwagę datę spłaty IV raty, czyli 30 marca 2022 r. Jest to zobowiązanie długoterminowe w rozumieniu rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości w zakresie operacji finansowych.